

TRASEELE HANUKIADEI 5768

În zeci de comunități

- BÂRLAD, IAȘI, HÂRLĂU, BOTOȘANI, RĂDĂUȚI, SUCEAVA, FOCȘANI
- CLUJ-NAPOCA, DEJ, BAIA MARE, SIGHET, SATU MARE

Lumină în suflete și în conștiințe

Hanukiada 5768, derulată între 4-6 decembrie a.c., în Moldova, a inclus întâlniri ale delegației F.C.E.R., conduse de președintele Federației, dr. Aurel Vainer, cu membri ai comunităților din Bârlad, Iași, Hârlău, Botoșani, Rădăuți, Suceava, Focșani. Temele centrale din alocuțiunile rostite de dr. Aurel Vainer și Rabinul Șlomo Sorin Rosen au avut darul de a aduce lumină în suflete și-n conștiințe.

● **BÂRLAD.** Lacrimi și zâmbete la sărbătoare. Sinagoga - plină ochi. Printre participanți - primarul *Constantin Constantinescu*, viceprimarul *Adrian Salomir*, regizorul de la Teatrul „Victor Ion Popa”, *Maței Iuta*, bărlădeni „vechi” și „noi”, dar și câțiva hușeni, veniți cu președintele obștii, *Iosub Leibovici*. Din cuvintele secretarului Comunității, *Lazăr Croitoru* (președintele, *Bernard Ușer*, n-a putut fi de față din motive de sănătate), am înțeles cât de important este pentru comunitățile mici să simtă că li se acordă aceeași cinste ca și celor mari. Cântecul tinerilor bucureșteni, „ajutați” și de vocea Rabinului, au luminat chipuri, au descrescit frunți, au adus zâmbete și lacrimi în ochi.

*

● **IAȘI.** *Expresie a ecumenismului.* Tur de forță și expresie emoționantă de ecumenism. Tur de forță prin: spectacolul de zile mari oferit de Corul Comunității (dirijor prof. univ. dr. *Florian Simion*, de la Universitatea de Muzică din Iași; la pian - dr. *Aurelia Simion*) și de solistele *Beatrice Bucă*, *Dana Crețu*, *Angela Cevan*. Au fost și două premiere: formația de klezmeri din Republica Moldova (condusă de *Mihai Luchian*) și ansamblul de dansuri israeliene „El-Roy” (director - *Laura Sârbu*). Felicitări organizatorului și regizorului - consilierul cultural al Comunității, *Rudolf Rosenberg*. Tur de forță prin: ● *Bruhim Habaim*-ul rostit de președintele Comunității, ing. *Pincu Kaiserman*, remarcabil prin altitudine intelectuală, sensibilitate, stil ● mesajul de felicitare transmis de președintele fondator al Societății „Sabra” din Israel, *Miki Grinberg*, cu „rădăcini” în Iași, mesaj citit de secretarul Comunității, *Abraham Ghiltman*. Larga deschidere ecumenică a fost probată de participarea unor înalți clerici, autorități locale, personalități ale vieții științifice, culturale ieșene, a numeroși prieteni ai Comunității. În spiritul ecumenismului, P.S. *Petre Gherghel*, episcop al diocezei romano-catolice, a arătat: „Ceea ce este esențial și conferă sărbătorii de Hanuca valoare universală este faptul că lumina care vine de la Dumnezeu nu încetează niciodată... Trebuie să ne bucurăm de lumină, cu atât mai mult în contemporaneitate, când există atâta întuneric, avem nevoie de această lumină”. Și încă un gest edificator: spectacolul s-a derulat pe scena Filarmonicii ieșene, dat fiind că Sinagoga se află în renovare. Ca de fiecare dată, ospitalitatea moldovenească nu s-a dezmințit. Am fost primiți cu tradiționalele bucate de Hanuca: borș de sfeclă cu *varenichis*, dar și cu atâtea alte bunătăți, pentru care am numai cuvinte de mulțumire pentru gospodinele de la Restaurantul ritual ieșean.

IULIA DELEANU

Continuare în pag. 6

Muzică și dans în jurul luminii

● **CLUJ-NAPOCA.** *Enoriașii au dansat în ritm de „Hava Naghila”.* Comunitatea din Cluj nu a fost niciodată uitată din diferitele trasee ale Hanukiadei. Traseul „nordic” a fost străbătut de o delegație compusă din președintele F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*, *Mariana Valeria Stoica*, fosta ambasadoare a României în Israel, președintele Asociației Culturale de Prietenie România-Israel, prof. *Hannah Rothstein*, din

New York, o mare susținătoare a comunității evreiești din țara noastră, *Silvian Horn*, șeful de Cabinet al președintelui, membri ai formației „Menora” (*Rica Pintilie*, *Mihaela Marinescu*, *Alexandra Ene*). A existat însă un plus. Prezența noului rabin, tânărul *Șlomo Sorin Rosen* care, manifestându-și toate calitățile

Hanuca de la Cluj a fost marcată de un moment solemn suplimentar - înmânarea de către președintele Federației a unor ordine, acordate de președintele Traian Băsescu, la 9 octombrie, Ziua Holocaustului din România, unor supraviețuitori ai Holocaustului din Cluj - respectiv dr. *Judith Mureșan*, prof. *Nicolae Kallos*, *Vasile Nussbaum* și *Emeric Rozsa*. După cuvintele de deschidere, rostite de președintele interimar al Comunității, *Emeric Rozsa*, care a subliniat importanța momentului, după rostirea rugăciunilor pentru România și Israel, aprinderea și binecuvântarea lumânărilor de către Rabinul Șlomo Sorin Rosen, participanții au putut asculta discursurile pronunțate de către președintele F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*, *Mariana Valeria Stoica*, *Hanna Rothstein* și Rabinul Șlomo Sorin Rosen. Momentele solemne ale ceremoniei religioase au fost urmate de altele, mai vesele. Corul Talmud Tora al Comunității din Cluj, împreună cu cele trei soliste ale formației „Menora”, sub bagheta talentatei dirigoare, prof. *Ecaterina Halmos*, stimulați de entuziasmul, pasiunea

În istoria multimilenară a poporului evreu, două sunt momentele care par să fi schimbat fața lumii: Pesah și Hanuca. Ele au adus omenirii idei noi, având, deopotrivă, importanță națională și internațională. De Pesah, sărbătoarea eliberării din sclavie a poporului evreu, omenirea consemnează, prima oară, victoria sclavilor asupra opresorilor lor. De aceea, simbolul sărbătorii de Pesah depășește naționalul, căpătând valori universale. Hanuca pune accent pe dreptul la libertate spirituală. Politeismul grec a însemnat o tendință de dominație culturală a lumii. Victoria Macabeilor are semnificația ei: Macabeii nu au sărbătorit victoria militară, ci latura ei spirituală, fiindcă a fost o victorie a monoteismului asupra idolatriei.

Macabeii au demonstrat prin lupta lor că popoarele au dreptul nu numai la libertate fizică, ci și la cultură, la religie proprie. Că nu există globalizare culturală. Azi, România face parte din U.E. S-a luptat și s-a obținut o victorie de mare importanță economică. Dar, din punct de vedere cultural, fiecare popor are dreptul la personalitate proprie, exprimată prin cultură. Biblia ne oferă un exemplu grăitor a ceea ce înseamnă tendința de globalizare a culturii: Turnul Babel. Hanuca a însemnat luptă împotriva idolatriei și pentru diversitate culturală. Azi, știm ce înseamnă fiecare. Dar, acum mai bine de două mii de ani, luminile de Hanuca aprinse de Macabei au proclamat această victorie. În opt seri succesive, aprindem lumânările la aceeași înălțime, simbol al egalității dreptului de afirmare a oricărei culturi și civilizații. Fiecare lumină își aduce contribuția ei la marea cultură a lumii. Lumina aprinsă de Macabei arde și acum sub bolta timpului. Deși lumină și o construcție materială, lumina ei alungă întunericul și dă credință. Trăim într-o lume în care teroriștii vor să-și impună prin forță punctul lor de vedere asupra altor culturi și civilizații. Noi credem ceea ce am citit în Cartea profetului Zeharia: „Aceasta este învățătura care se desprinde din episodul despre Turnul Babel: nu prin forța armelor, ci prin forța învățării vom izbândi”. Primele cuvinte spuse de Dumnezeu când a creat lumea au fost: „Să fie lumină!”. Să aducem fiecare lumină nouă înșine și celui alături, o religie să se înfrățească cu altă religie, un popor cu altul! Atunci Hanukia va străluci în întreaga lume. (BUCUREȘTI, BACĂU, PIATRA NEAMȚ)

Marele Rabin
MENACHEM HACHOEN

Victoria Macabeilor - o victorie a monoteismului

și exemplul Rabinului Șlomo Sorin Rosen, au prezentat un program muzical de Hanuca, cu melodii și cântece tradiționale, unele cunoscute, altele - datorită căutărilor neostenite ale dirijorului corului, necunoscute publicului. La sfârșitul spectacolului, enoriași, de toate vârstele au fost antrenati nu numai să se alăture corului, ci să și danseze în ritm de „Hava Naghila”, ocolind de mai multe ori sala templului. Opinia generală a fost că, de multă vreme, nu s-a mai văzut o atmosferă atât de caldă, încât oamenii s-au simțit cu adevărat ca într-o familie.

*

● **DEJ.** *Un buchet de flori la Monumentul victimelor Holocaustului.* O comunitate mică, dar entuziasă, condusă de președintele *Iosif Farkaș*, la care s-au alăturat prieteni neevrei, în frunte cu primarul *Ion Ungur*, un permanent sprijin al Comunității, și comandantul Poliției, *Andrei Mureșan*, a întâmpinat cu căldură delegația. După prezentarea ei de către președintele Comunității, cei de față au asistat emoționați la rugăciunile pentru România și Israel, la aprinderea lumânărilor de Hanuca, însoțită de binecuvântarea rostită de Rabinul Șlomo Sorin Rosen, au ascultat cuvintele președintelui

EVA GALAMBOS

Continuare în pag. 6

HANUCA LA TEMPLUL CORAL DIN BUCUREȘTI

Hanuca, pe care am prăznuit-o și anul acesta, a însemnat o veritabilă demonstrație de vitalitate a obștii, o expresie elocventă a ecumenismului și a bune conviețuirii interetnice. Aprinzând lumânările la Templul Coral din Capitală, am surprins atmosfera de regăsire sufletească reunind, într-o tradiție care ne este dragă, evreii bucureșteni și prietenii lor. Bucuria sărbătorii a fost împărtășită de lideri ai F.C.E.R. și C.E.B., ai A.E.R.V.H., ai A.C.P.R.L., ai B'nai B'rith România, ai Filialei „Habad Lubavitch” din România, ai Complexului Școlar „Lauder-Reut”, ai Societății Române de Radiodifuziune, ai Tv.R., de reprezentanți ai Ministerului Culturii și Cultelor, înalți ierarhi bisericești, diplomați, personalități ale vieții socio-culturale românești, un mare număr de evrei bucureșteni.

Tradiția și reînnoirea, învățătura și transmiterea ei sunt principalele coordonate ale Sărbătorii Luminilor. Este ceea ce a ilustrat, în deschidere,

Regăsire sufletească

Maia Morgenstern, prin forța propriei experiențe de viață. „La cinci ani, părinții m-au dus la *heder* și lumina învățării, a tradiției iudaice doresc s-o transmit urmașilor”. Mulțumindu-i în numele C.E.B. și al său personal, președintele C.E.B., ing. *Osly Lazăr*, a subliniat promptitudinea dezinteresată cu care marea actriță a răspuns la toate solicitările venite din partea Comunității.

Interpretarea semnificațiilor sărbătorii din unghi contemporan a fost numitorul comun al cuvântărilor rostite de: Marele Rabin *Menachem Hachoen*, președintele F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*, Rabinul Șlomo Sorin Rosen. *Erwin Șimșensohn*, membru în Comitetul Director al F.C.E.R., a citit mesajele de felicitare primite din partea ministrului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor, *Lászlo Borbély*, a vicepreședintelui P.D., *Anca Boagiu*, a vicepreședintelui P.N.L., *Relu Fenechiu*.

După prologul muzical solemn, întotdeauna răscolitor, „Ma Tovu”, interpretat de Corul

Templului Coral (dirijor - *Maximilian Kertesz*) și „Ze Haiom”, intonat de prim cantorul *Iosif Adler*, apariția micilor coriști de la Talmud Tora (dirijor - *Bogdan Lifșin*) purtând lumânările aprinse și cântând „O, dreidl, dreidl, dreidl”, „Hanuca, sof, sof, sof” au înveselit inimi, au înșeninat chipuri. De altfel, întreaga seară de Hanuca, la București (8 decembrie 2007), a fost caracterizată de îmbinarea între gravitatea meditației despre forța credinței în lumină și exuberanța molipsitoare a potpuriurilor muzicale, în idiș și ebraică, cântate de copii și tineri, de formația Klezmer a C.E.B., de corul „Bim-Bam” al Școlii „Lauder” (condus de *Cristina Chiș*), fredonate de întreaga sală, aplaudând în tact. Nemuritorul folclor idiș, sonoritatea inconfundabilă a cântecului israelian ne-au făcut să simțim că ceva bun se petrece cu noi.

Cine crede că lanțul de aur al generațiilor e simplă figură de stil ori că s-a uzat de atâtea folosire, să vină să vadă cum palpită, cum trăiește, așa cum ne îndeamnă „Hanuca șpil”, „Aht kleine brider”, „Ghilu Hamacabim...”.

E. SUHOR